

"Education for Knowledge, Science and Culture"

- Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunkhe

SHRI SWAMI VIVEKANAND SHIKSHAN SANSTHA'S
VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR
(AUTONOMOUS)

**SPECIAL ISSUE OF
VIVEK RESEARCH E-JOURNAL**

ISSN-2521-8848

APRIL, 2023

Proceeding of ICSSR Sponsored
National Seminar on

**CONTRIBUTION OF WOMEN IN
BOMBAY PRESIDENCY
TO THE FREEDOM STRUGGLE IN INDIA**

Tuesday, 28th March, 2023

Knowledge Partners

INNER WHEEL CLUB OF
KOLHAPUR HERITAGE

Chief-Editor

Dr. S. R. Kattimani

Principal

Dr. R.R.Kumbhar

"Education for Knowledge, Science and Culture"

- Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunkhe

SHRI SWAMI VIVEKANAND SHIKSHAN SANSTHA'S
VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR
(AUTONOMOUS)

ICSSR, New Delhi Sponsored
National Seminar on

**CONTRIBUTION OF WOMEN IN
BOMBAY PRESIDENCY
TO THE FREEDOM STRUGGLE IN INDIA**

Proceedings of ICSSR Sponsored
NATIONAL SEMINAR

Special Issue of
Vivek Research E-Journal

ISSN-2521-8848

April, 2023

VOL. VII

ISSUE II

OUR PATRONS

Hon. Prin. Abhaykumar Salunkhe

(Chairman, Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur)

Hon. Mr. Kaustubh Gawade

(CEO, Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur)

Hon. Prin. Shubhangi Gawade

(Secretary, Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur)

Hon. Min. Chandrakantdada Patil

(President, Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur)
(Minister of Higher and Technical Education of Maharashtra)

Chief Editor

Dr. S. R. Kattimani

Principal

Dr. R.R. Kumbhar

INDEX

Sr.	Name of the Researcher	Title of the Paper	Pg. No
1	Abdul Aziz Rajput <i>Historian, Deccan Studies & Historical Research, Bijapur</i>	Role of Women Freedom Fighters: Some Powerful Women Elites from Karnataka	1-8
2	Dr. A. PRAKASH <i>(Vel Tech Rangarajan Dr. Sagunthala R & D Institute of Science and Technology, Chennai)</i>	THE UNTOLD, UNHEARD AND UNSEEN STRUGGLE OF WOMEN FOR FREEDOM IN INDIA	9-20
3	Mr. Pradeep Hanmant Nikam <i>Asst. Prof. Balwant College, Vita</i>	Journey of the Muslim Women's Movement: A Study	21-25
4	Dr. H. H. Bhat <i>BGVS Arts & Commerce College, Sadashivgad, Karwar, Karnataka</i>	ROLE OF UNIDENTIFIED WOMEN FREEDOM FIGHTERS OF UTTAR KANNADA DISTRICT	26-28
5	Dr. Bhagyalaxmi <i>Government First Grade College (Autonomous) Kalaburagi</i>	Leadership of Sarojini Naidu at Dharasana Salt Movement	29-34
6	Prof. Dr. Chandrakant Chavan <i>Walchand college of Arts and Science, Solapur</i> Ms. Roopa Yaligar <i>Research Scholar, Faculty of School of Social Science, PSAHSU Solapur</i>	Contribution of Women in the Freedom Movement in Bombay Karnataka	35-38
7	Dr. Dodmani Srinivasrao <i>Government First Grade College For Women, Yadgir</i>	Role of Women in the History of Freedom Struggle	39-42
8	Miss. Anuja Vishal Sutar <i>ARPK Mahavidyalaya, Ichalkaranji.</i>	A Freedom Fighter, Diplomat and Politician - The Vijayalakshmi Pandit	43-46
9	Ms. Gauri Vikas Chavan. <i>Vivekanand College Kolhapur.</i>	LIFE & WORK OF WOMEN FREEDOM FIGHTER KAMALADEVI CHATTOPADHYAY	47-49
10	Channabassappa Odkar <i>Government First Grade College, Gurmitkal, Dist. Yadgir</i>	Individual Satyagraha	50-57
11	Ms. Apurva Chotelal Sahani <i>Vivekanand College, Kolhapur</i>	CONTRIBUTION OF CAPTAIN LAXMI SEHGAL IN INDIAN NATIONAL ARMY	58-62
12	Dr. Halimani Devindrappa <i>Government Degree College, Yadgiri</i>	Women Freedom Movements of India	63-67
13	Joshi Pralhad B. <i>Government Degree College Yadgiri</i>	Role of Women Organizations in Freedom Struggle	68-71
14	Dr. S. R. Kattimani <i>Head Dept. of History, Vivekanand College, Kolhapur</i>	"HISTORICAL STUDY OF SOME FORGOTTEN AND DISREGARDED WOMEN REVOLUTIONARIES IN THE MUMBAI PROVINCES"	72-76

Sr. No	Name of the Researcher	Title of the Paper	Pg. No
15	रीना कुमारी कलिंगा विश्वविद्यालय, रायपुर।	गाँधीवादी भारतीय युग आंदोलन और महिलाओं की भागीदारी	77-84
16	डॉ. गिरीशभाई पी. वाघेला महाराजा कृष्णकुमारजी भावनगर विश्वविद्यालय, भावनगर (गुजरात)	भारत के स्वतंत्रता संग्राम में गुजरात की महिला पत्रकारों का योगदान	85-91
17	प्रा. डॉ. भोसले मृगल गुलाबराव जिजामाता महाविद्यालय भेंडा बुदुक, ता. नैवासा, जि. अहमदनगर	आधुनिक भारत में किसान आंदोलन एक ऐतिहासिक अध्ययन	92-94
18	चूड़ासमा जयेशकुमार आठमभाई महाराजा कृष्णकुमारसिंहजी भावनगर विश्वविद्यालय, भावनगर, गुजरात.	मैडम भीकाजी कामा : एक महिला क्रांतिकारी के रूप में	95-101
19	प्रा. डॉ. रामभाऊ देवराव काशिद महिला महाविद्यालय, अंबेजोगाई, जि. बिड	भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन में डॉ. एनी बेजेंट का योगदान : एक ऐतिहासिक अध्ययन	102-104
20	धंधुकीया पायल शंभुभाई महाराजा कृष्णकुमारसिंहजी भावनगर विश्वविद्यालय, भावनगर, गुजरात,	स्वतंत्रता संग्राम में पूर्णिमाबहन पकवासा का योगदान	105-106
21	Berani Shevang Parshotambhai Maharaja Krishnakumarsinhji Bhavnagar University, Bhavnagar. Gujarat.	क्रांतिकारी आंदोलन में बॉम्बे की महिलाओं का योगदान : अवंतिकाबाई गोखले	107-109
22	Lakhdhirbhai D khuman Maharaja Krishnakumarsinhji Bhavnagar, University, Bhavnagar.	भारत के स्वातंत्र संग्राम में सामाजिक क्षेत्र पर सावित्रीबाई फुले का योगदान	110-115
23	वाला तृषाबा जितेन्द्रसिंह महाराजा कृष्णकुमारसिंहजी भावनगर विश्वविद्यालय भावनगर, गुजरात	भारत की स्वतंत्र सेनानी मृदुला साराभाई	116-117
24	SHIYAL JAYDEEP GANESHBHAI MAHARAJA RISHNAKUMARSINHJI, BHAVNAGAR UNIVERSITY, BHAVNAGAR.	गुजरात में स्त्री सक्षमीकरण और हीरा बहेन सेठ	118-119
25	प्रा. राजकुमार ज्ञानोबा चाटे इतिहास विभाग प्रमुख महिला महाविद्यालय, अंबेजोगाई जि. बीड	भारतीय स्वतंत्रता आंदोलन में चन्द्रशेखर आज़ाद का योगदान	112-122

Sr. No	Name of the Researcher	Title of the Paper	Pg. No
26	प्रा. डॉ. संजय गायकवाड एम. एच. महाडिक आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज मोडर्निब, सोलापूर मोनाली सिद्धार्थ लोंडे संशोधक विद्यार्थिनी, पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ सोलापूर.	भारतीय स्त्रीया आणि राष्ट्रीय राजकारण: फुले, शाहू, आंबेडकरी दृष्टीकोण	123-127
27	प्रा. डॉ. सुनिल संभाजी साठे, श्रीमती विजयादेवी देसाई सि. कॉलेज, दौलतनगर, (मरळी) ता. पाटण	भारतीय समाजव्यवस्थेतील स्त्रीयांचे स्थान	128-131
28	प्रा. डॉ. नाईक एन.डी. एस.बी.एस कॉलेज, कराड	क्रांतिकारी चळवळीतील वासुदेव बळवंत फडके यांच्या कार्याचा ऐतिहासिक अभ्यास	132-133
29	Dr. Dhiraj Suresh Shinde ARPK Mahavidyalaya, Ichalkaranji	मुंबई प्रांतामधील स्वातंत्र्यपूर्व काळामधील स्त्रियांची पत्रकारिता	134-138
30	प्रा. डॉ. सौ. वंदना रामचंद्र लोंडे वेणुताई चव्हाण कॉलेज, कराड जि. सातारा	क्रांतिवीर नागनाथअण्णा नायकवडी यांचे स्वातंत्र्य चळवळीतील योगदान	139-142
31	डॉ. मधुकर विठोबा जाधव यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालय, हलकर्णी, ता-चंदगड, जि. कोल्हापूर	भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील विदेशी महिलांचे योगदान	143-146
32	ज्योती बाबासो हारुगडे श्री शिव-शाहू महाविद्यालय, सरुड	भारतीय स्वातंत्र्य संग्रामातील उपेक्षित स्त्रिया	147-154
33	निशांत राजेंद्रकुमार गोंधळी स.ब. खाडे महाविद्यालय, कोपार्डे	'चले जाव चळवळी'तील क्रांतीज्योती - अरुणा असफ अली	155-157
34	मिलिंद बाबूराव थोरात भोगावती महाविद्यालय, कुरुकली, जि. कोल्हापूर	मराठवाडा मुक्ती संग्रामातील नांदेड जिल्ह्यातील महिलांचे योगदान	158-165
35	प्रा. रेडेकर सुरेखा जोतिबा समीर गांधी कला महाविद्यालय माळशिरस, जि. सोलापूर.	"सरोजिनी नायडू" (भारताची कोकिळा)	166-168
36	प्रा. पी. आर मिरजकर पी. डी. व्ही. पी महाविद्यालय, तासगाव	भारतीय स्वातंत्र्य संग्रामातील सोलापूरमधील महिलांचे नेतृत्व	169-173
37	सौ. वेदा उदयराम माळकर. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.	मुंबई प्रांतातील स्त्रियांचे भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान	174-178
38	कु. समृद्धी रमेश माने विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर.	बॉम्बे प्रेसिडेन्सीमधील काही दुर्लक्षित स्त्रियांचे भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान	179-185

Sr. No	Name of the Researcher	Title of the Paper	Pg. No
39	अतुल रामदास पोखरकर आबासाहेब मराठे कॉलेज, राजापूर	रमाबाई रानडे : स्त्री समाजसुधारणांचा प्रेरणास्रोत	186-190
40	प्रा. अश्विनी रामचंद्र खवळे विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)	स्वातंत्र्य चळवळीतील दलित स्त्रियांचे योगदान	191-194
41	चंद्रशेखर काशिनाथ काटे शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	प्रतिसरकारमधील वीरंगना राजमतीताई पाटील-बिरनाळे	195-198
42	कु. सृष्टी हळरे विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)	वसाहतकालीन महिला विषयक कायद्यांचा ऐतिहासिक अभ्यास	199-202
43	श्री. दिपक संभाजी माने इतिहास अधिविभाग, शिवाजी विद्यापीठ	राणी झाशी रेजिमेंट मधील काही महिला अधिकारी	203-206
44	रोहन राजाराम साळोखे विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	भारतीय राज्यघटना निर्मितीमधील स्त्रियांचे योगदान	207-210
45	Ms. Ratnavali Pandurang Pachhapure ARPK Mahavidyalaya, Ichalkaranji	भारतीय स्वातंत्र्य सेनानी अवध क्रांतीकारी बेगम हजरत महल	211-213
46	कु. नम्रता देविदास ढाळे विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर, (स्वायत्त)	स्वातंत्र्य चळवळीतील क्रांतीवीरंगना: इंदुताई पाटणकर	214-219
47	प्रणाली प्रकाश पोवार विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	वसाहतकालीन स्त्रीसुधारणाविषयक कायद्यांचा तौलनिक अभ्यास .	220-221
48	सौरभ राजेश झेंडे संशोधक विद्यार्थी, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.	मुंबई प्रांतातील समाज सुधारक चळवळीस पंडिता रमाबाई यांचे योगदान	222-226
49	कु. प्रतिज्ञा पालकर विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	भारतीय इतिहासातील स्त्री संघटनांचे योगदान	227-228
50	सानिका अनिल हंडे. ए. आर. पी. कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी	पहिल्या भारतीय महिला डॉक्टर- आनंदीबाई गोपाळराव जोशी.	229-231
51	श्रेया सुरेश ढेंरे विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)	गांधी युगातील स्वातंत्र्यलढ्यातील स्त्रियांचा ऐतिहासिक मागोवा	232-235
52	कु. ऐश्वर्या यशवंत पाटील विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त).	भारतीय इतिहासातील सरोजिनी नायडू यांच्या कार्याचा आढावा	236-239
53	शिवानी बाळासो ढोले ए. आर. पी. कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी	महाराष्ट्राची तेजस्विनी पंडिता रमाबाई	240-242

Sr. No	Name of the Researcher	Title of the Paper	Pg. No
54	कु. तृती कुंभार विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील अरुणा असफ अली यांचे योगदान	243-244
55	तेजस दत्तात्रय नरके विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)	स्वातंत्र्य चळवळीतील विजयालक्ष्मी पंडित यांचे योगदान	245-247
56	सोमेश कल्लाप्पा जाधव विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	अॅनी बेझंट यांच्या भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील योगदानाचा अभ्यास...	248-249
57	कु. अमृता भगवान पाटील विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	भगिनी निवेदिता यांचे जीवन व कार्य	250-252
58	कु. नेहा बोरें विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर	भारतीय स्वातंत्र्यलढ्यातील एक स्त्री क्रांतिकारक राणी चन्नम्मा यांच्या कार्याचा ऐतिहासिक अभ्यास	253-255
59	प्रा. प्रियांका मधुकर गायकवाड देशभक्त संभाजी गरड महाविद्यालय, मोहोळ, सोलापूर	बॉम्बे प्रांतातील फातिमा शेख यांचे शैक्षणिक क्षेत्रातील योगदान	256-263
60	प्रा. राधाकृष्णा जोशी गांधी महाविद्यालय, कडा अध्यक्ष इतिहास संकलन संस्था देवगिरीप्रांत (संभाजीनगर)	क्रांती अग्रनी जी. डी. बापू लाड यांचे स्वतंत्रता आंदोलनातील योगदान	264-265
61	सुशांत शंकर कदम संशोधक विद्यार्थी, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.	राजमती पाटील : जैन श्राविकाश्रम ते येरवडा जेल (एक क्रांतिकारी प्रवास)	266-270
62	सुरज विजय चौगुले संशोधक विद्यार्थी, इतिहास विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	स्त्रीउद्धारक रमाबाई महादेव रानडे	271-277
63	ಶ್ರೀಮತಿ ಮಂಜುಳಾ ಯಲಿಗಾರ ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪತ್ರಗಾರ ಇಲಾಖೆ ಧಾರವಾಡ.	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಜಿತ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರ.	278-284
64	Jyoti T. Yaligar Karnataka University, Dharwad	"ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೊಂದಿಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಹಿಳೆಯರ ನೆನಪುಗಳು"	285-290
65	Ms. Manali Bipin Momaya President, The History Enthusiasts Association, Hubballi, Dharwad.	The Role of Hubballi's Bhagini Mandal in the Freedom Movement in North Karnataka	291-295

SHRI SWAMI VIVEKANAND SHIKSHAN SANSTHA'S
VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

ICSSR, New Delhi Sponsored
National Seminar on

**CONTRIBUTION OF WOMEN IN BOMBAY PRESIDENCY
TO THE FREEDOM STRUGGLE IN INDIA**

Guidelines for Research Paper Publication

Themes :

The Freedom Struggle of India is a multidimensional event and Bombay Presidency contributed comparatively more. Considering this, the "Contribution of Women in Bombay Presidency to the Freedom Struggle in India" is quite interesting but ignored fact as compared to other dimensions of Freedom Struggle of India.

1. Contribution of Women in Bombay Presidency towards Indian Freedom Struggle.
2. Gandhian era of the Indian freedom movement and women's Participation
3. Contribution of Women in Bombay Presidency towards the revolutionary movements.
4. Contribution of Women in Bombay Presidency towards the socio-religious reformation movement.
5. Women Educational reformers in Bombay Presidency.
6. Contribution of Women in Bombay Presidency towards the Economic movements such as Labour and Peasant movements
7. Contribution of Women through art and literature to the Indian national movement
8. Violence against women during Indian freedom movement
9. Indian women and national politics
10. The unsung female heroes of Indian Freedom
11. Women's organisations during Indian freedom struggle.
12. Any other related theme.

Instructions for paper publication

A paper should be limited to 5000 words in English/Marathi/Hindi.
Please send your full length paper to

.....
siddharthkattimani@gmail.com
.....

Note : Marathi font should send along with your paper
No registration fees for paper publications

*All rights regarding publication of the paper will be reserved with the peer team & organizers. Selected full length papers will be published in special issue of Peer-Reviewed Vivek E-Research Journal. (ISSN No- 2249-295X)

Deadline for research paper submission **4th April, 2023**

For further cooperation please contact - Dr. S. R. Kattimani (Mob. 9860090689)

OUR PATRONS

Hon. Prin. Abhaykumar Salunkhe
Executive Chairman

Hon. Prin. Shubhangi Gawade
Secretary

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's

Convener
Dr. S. R. Kattimani

Principal
Dr. R. R. Kumbhar

**NO
REGISTRATION FEE
FOR PAPER
PUBLICATIONS**